

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

פרשת נח

להכיר את האדם!

שאנו מתבוננים באנושות לפני המבול ולאחר המבול אנו מגלים שמהו מהותי השתנה, לפני המבול האנושות נועדה לחיות חיים הרמוניים, זה התחיל בגן עדן, אך מהר מאד התברר שהאדם בשלב זה של ההיסטוריה האדם טרם מתאים לגן עדן, לאחר מכן, ירד האדם לעולם, ואז הגיע חטא קין והבל, ושוב התברר שהאנושות עדיין לא נמצאת במצב מתוקן, וכך הלך העולם והתדרדר עד המבול.

התהליך מלווה באכזבה אלוהית מן האדם:

וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו.

ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם ח

ונח מצא חן בעיני ה'

אמנם נח מצא חן, אבל באופן כללי יש אכזבה מן האנושות.

לאכזבה הזאת יש תוצאות:

ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם, ויראו בני האלוהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים

מכל אשר בחרו, ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה...

שנות האדם מתקצרות, אפשר לומר באופן כללי הכוח הגדול שניתן לאדם, עוצמות החיים שלו מתגמדות ומתקטנות.

אבל יש לדבר השלכות נוספות, חלקם מנחמות:

וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל ליבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולא

אוסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי, עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבתו

כלומר, בשל המציאות המורכבת של האדם, קיום העולם לא יהיה תלוי במעשיו, אי אפשר לתלות את קיום העולם ומלואו

במעשים של דור זה או אחר, כי האדם הוא מורכב יש לו יצרים וחולשות.

ועוד השלכה חריפה היא כל מערכות היחסים בעולם, בפרשת בראשית ראינו:

...ויברך אותם אלוהים, ויאמר להם אלוהים פרו ורבו ומילאו את הארץ, ובבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה

הרומשת על הארץ, ויאמר אלוהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ

זרע זרע לכם יהיה לאכלה ל ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רמש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב

לאכלה ויהי כן

האדם שולט בבעלי החיים ומשתמש בהם, אבל היחסים הם יחסים טובים.

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

בכל מקרה האוכל שנאכל על ידי האדם ובעלי החיים הוא רק מהצומח, אך לאחר המבול הכול משתנה:

ויברך אלוקים את נח ואת בניו ויאמר להם פר ורבו ומלאו את הארץ, ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף

השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי הים בידכם נתנו

אחרי המבול והחורבן, יש מורא ופחד, היחסים משתנים.

אך השינוי היותר חריף, הוא שהותר לאדם לאכול את החיות:

כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל...

נכון יש גם הגבלות:

...אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, ואך את דמכם לנפשותיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את

נפש האדם, שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלוקים עשה את האדם

אך גם הצורך לומר את ההגבלות האלו, מראה את המציאות, צריך להזהיר לא לרצוח! - זה לא פשוט וברור.

הקב"ה הכיר שבעולם צריכים להיות איסורים ברורים, צריכים להיות סייגים, צריכים להיות גבולות, ומעבר לכך יש צורך

באימה, פחד ומורא.

ההשלכות האלו, משליכות גם אלינו ועלינו, צריך להכיר את המציאות, לאדם יש יצרים, יש באדם גם רוע!

לכן אנו נדרשים להצבת גבולות, יש רמ"ח מצוות עשה, אך שס"ה לא תעשה, אנו זקוקים להגדרות ולגבולות, כי יש לנו יצרים.

ההכרה הזאת היא חשובה, כי יש חושבים שהאנושות והאנשים דרושים רק לאהבה, רק לחיבוקים וחיזוקים, אך האמת היא

שהאנושות והאנשים זקוקים גם להגבלות וגבולות, זקוקים לאיסורים, זקוקים ליראה ולא רק לאהבה.

ההכרה הזאת היא חשובה, אבל נסיים גם בצד השני, לעומת התפיסה שהאדם הוא רק רע, כולו שקרים וכזבים, כולו

אינטרסים אנו רואים את התמונה הכוללת והמורכבת, שיש באדם שני חלקים, חלק אלוקי וחלק בהמי, כמו שכותב הרב קוק:

הלימוד שהאדם הוא יציר מורכב ברוחניותו, משתי נפשות, נפש טובה אלוקית, ונפש רעה בהמית, הוא אחד מהיסודות היותר

נכבדים להארת הדרך של ההבנה האנושית במהות הנפש, והשביל היותר סלול לדרך החיים המוסריים השלמים.

האדם יוכל למצא קורת רוח תמידי על ידי זה, בין בשעת שלותו, בין בשעת ייסוריו, כשהטובה מתרחבת, הרי הוא מקשר את

רעיונו בהנפש האלוקית, להרחיבה להרימה ולחזקה. וכשהמצוקה מתגברת הוא משים פנים אל הנפש הרעה הבהמית,

לצחצח את זוהמתה, לשמח במה שהיא מתייסרת ועל ידי זה מטהרת, מרגיל האדם בזה את עצמו להביט על מגרעותיו בעל

דבר העומד מחוץ לעצמותו העיקרית, ובזה שופט הוא את עצמו בצדק. והשאיפה להפוך את הטבע של הנפש הבהמית לעילוי

לטובה וזיכוכה היא חטיבה של עבודה חשובה, שהאדם מרגיש תמיד בכל עומק הווייתו את נחיצותה, ובזה ימצא את עצמו תמיד

עובד עבודה מועילה, צריכה לו ולעולם, בכל עבודות הקודש, שכולן עולות לזיכוכה כל הנדרש לזכך.

וכפי שכותב הרב סולובייצ'יק, באדם יש את שני הצדדים:

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

היהדות קידשה את האדם והורתה כי יש בו ניצוץ אלוהי; מעולם לא הסכימה היהדות עם ההשקפה אשר על פיה שרוי האדם בחטא מטבע ברייתו. להיפך, אנו לימדנו כי האתגר הניצב בפני האדם והאפשרויות הפתוחות לפניו, ללא גבול הם. בעיני היהדות האדם הוא בכוח (בפוטנציה) יצור טוב, יצור מתפתח. אולם, האדם מוצא את עצמו תכופות אחוז בלחץ של כוח מכניע, כוח שאין לעמוד בפניו, הגוררו מטה...

יהי רצון שמתוך מודעות עצמית, נחזק את החלקים הטובים שבנו, ונרתום גם את החלקים היותר מורכבים ונשתמש בהם לטובה!